

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Dokumentární akreditiv

(seminární práce)

Zpracoval: Ing. Petr Klíma

Seminární skupina: 2

Obor: Právo a podnikání

Obsah

1. Úvod a funkce DA	3
2. Právní normy	3
3. Důvody DA.....	4
4. Rizika a výhody DA.....	4
5. Účastníci DA.....	5
6. Členění DA	6
6.1. Odvolatelný akreditiv.....	6
6.2. Neodvolatelný akreditiv	7
6.3. Neodvolatelný nepotvrzený akreditiv.....	7
6.4. Neodvolatelný potvrzený akreditiv	7
6.5. Akreditivy podle způsobu placení	8
7. Schéma otevření DA	8

1. Úvod a funkce DA

DA je dnes běžnou součástí světového obchodu. Je úvěrovým nástrojem i nástrojem na zabezpečení a vykonání platby.

Akreditiv splňuje několik funkcí:

- funkci zajištění platby pro exportéra: ten má jistotu, že po předložení předepsaných dokumentů mu bude vyplacena akreditivní částka, bez ohledu na to jestli importér je v tom čase schopný či ochotný platit
- platební funkce: DA slouží na bezhotovostní platební styk mezi exp. a imp.
- funkce zabezpečení dodávky pro importéra: v akreditivních podmínkách importér požaduje aby exportér předložil také dokumenty, které dokazují zaslání zboží
- úvěrová funkce resp. finanční: jestliže banka, která otevřela akreditiv, nepožaduje od importéra okamžité krytí, vzniká avalový úvěr, a importér si zachová svoji likviditu až do využití akreditivu.

2. Právní normy

V našem zákonodárství akreditivy upravuje Obchodní zákoník č. 513/91 Sb. § 682-691.

„Smlouvou o otevření akreditivu se zavazuje banka příkazci, že na základě jeho žádosti poskytne určité osobě (oprávněnému) na účet příkazce určité plnění, jestliže oprávněný splní do určité doby stanovené podmínky, a příkazce se zavazuje zaplatit bance úplatu.“ (§682 ObchZ).

„Při dokumentárním akreditivu je banka povinna poskytnout oprávněnému plnění, jestliže bance jsou řádně předloženy během platnosti akreditivu dokumenty určené v akreditivní listině.“ (§689 ObchZ).

Na mezinárodní úrovni jsou základem pro akreditivy Jednotná pravidla a zvyklosti pro dokumentární akreditivy, vydané MOK v Paříži. V současnosti platí revize 1983 od 1.4.1984, publikace MOK č.400.

Podle pravidel je DA jakákoliv smlouva, kterou vystavující banka, konající na žádost a podle instrukcí žadatele o akreditiv má vykonat platbu třetí straně (oprávněnému) anebo na

jeho řad anebo má zaplatit anebo akceptovat směnky vystavené oprávněným anebo zmocní jinou banku, aby takovéto platby vykonala, anebo zaplatila, akceptovala anebo negociovala takovéto směnky (traty) proti předepsaným dokumentům za předpokladu, že podmínky akreditivu jsou splněné.

Akreditivy jsou transakce oddělené od kupních smluv, které mohou tvořit jejich podklad. Tyto smlouvy se bank netýkají, nezavazují je ani v tom případě, jestliže se akreditiv na tyto smlouvy odvolává.

Při akreditivních operacích se všechny zúčastněné strany zaobírají dokumenty, a ne zbožím, službami nebo jinými činnostmi, kterých se dokumenty mohou týkat.

3. Důvody DA

DA je v ZO oblíbený nástroj platby. V záp. Evropě zřídka, v zámoří a v krajinách bývalého východního bloku se vyskytuje velmi často.

DA poskytuje exp. větší jistotu, že za zboží bude zapláceno, jakmile má v rukách oznámení o otevření akreditivu (nejlépe neodvolatelného a potvrzeného) v jeho prospěch. DA je tedy na straně exp. redukcí rizikového a částečně i transferového rizika. Pro importéra bylo lepší dokumentární inkaso. Při DA nemá jistotu, že dokumenty, které exp. bance předloží k proplacení odpovídají zboží – kvalita a jiné. Motiv DA – zabezpečení platby – jak nedůvěra tak neznalost poměrů importéra.

DA však může být i základnou pro úvěrové (exportní a importní) financování. Exportér může na základě v jeho prospěch otevřeného akreditivu požádat v bance o úvěr, importér zase může akreditivní příkaz spojit se žádostí o úvěr a akreditivní banka odročí termín zaplacení akreditivní částky importérovi až do využití akreditivu (avalový úvěr).

4. Rizika a výhody DA

- pro exportéra

Při DA má exp. lepší pozici jak při DI. Exp. se otevřením neodvolatelného akreditivu stává nezávislým podle toho jestli imp. bude schopný nebo ochotný platit. Exp. je povinen

v souladu s podmínkami DA, případně Jednotnými pravidly pro DA předložit bance „dokonalé“ dokumenty, které jsou v absolutním souladu s podmínkami DA a s Pravidly a to i v souladu s lhůtami. Jinak riskuje, že banka nebude ochotná hradit dokumenty, resp. se zdrží vyplacení akreditivní částky.

- pro importéra

Stanovením podmínek DA se imp. zabezpečí, že exp. dodá tovar a dokumenty v požadovaném množství a čase. Má však jen jistotu, že exp. dodá dokumenty, ne však zboží.

V Pravidlech se výslovně uvádí, že banky se zabývají pouze dokumenty, ne však zbožím. Proto banky vyplatí akreditiv i v případě, když dodaný tovar není v souladu s předloženými dokumenty a ani se smlouvou. Řešením je certifikát kvality. Importér má možnost se do určité míry chránit před zlou kvalitou požadováním přídavných dokumentů, vystavených mezinárodně činnými nezávislými kontrolními firmami (SGS, Veritas a pod.)

Pro importéra je další nevýhodou i to když banka žádá od importéra okamžitou úhradu už při otevření DA a neposkytne importérovi avalový úvěr.

Dokumenty, které musí exp. předložit při DA se musí vyplatit i když se zboží po cestě poškodí, zničí, ztratí. Importér zpravidla nese náklady DA.

Protože je při DA pozice importéra neporovnatelně horší jak pozice exportéra spojuje se zpravidla v praxi s bankovou zárukou – na plnění, na kvalitu, akontační zárukou, nabídkovou zárukou.

5. Účastníci DA

Podle Jednotných pravidel a zvyklostí se označují účastníci DA takto:

Základní forma akreditivu:

Příkazce (zákazník, žadatel o akreditiv, importér, odběratel). Příkazce žádá banku, aby otevřela akreditiv.

Vystavující banka (banka otevírající akreditiv, banka importéra, akreditivní banka). Je to banka, která otevírá akreditiv z Příkazu importéra.

Beneficiant (oprávněný, pověřený, příjemce akreditivu, exportér, dodavatel). Beneficiant požaduje otevření akreditivu ve svůj prospěch.

Zapojením zahraniční korespondenční banky přibývá 4 účastník DA, kterým může být buď:

- a) avizující banka (banka, která avizuje, oznamuje beneficiantovi otevření DA v jeho prospěch),
- b) potvrzující banka (banka, která potvrdila akreditiv),
- c) vyplácející banka (banka, která po vykonané kontrole dokumentů vyplácí akreditiv).

6. Členění DA

Podle článku 7 Pravidel poznáme akreditivy odvolatelné a neodvolatelné; když údaj o tomto chybí považuje se akreditiv za odvolatelný.

6.1. Odvolatelný akreditiv

Banka má právo kdykoliv akreditiv změnit nebo anulovat. Otevírající banka se zavazuje, že zaplatí při předložení dokumentů, které budou v souladu s podmínkami akreditivu. I když podle článku 9 Pravidel je vystavující banka vázaná poskytnout náhradu bance, která honorovala (zaplatila, akceptovala anebo negociovala) dokumenty v souladu s podmínkami akreditivu před obdržení zprávy o změně anebo zrušení akreditivu, pro exportéra samotného je důležité, jestli už byla anebo nebyla uskutečněná platba v jeho prospěch.

Banka změni anebo anuluje akreditiv zpravidla jen z iniciativy importéra, z čehož vyplývá, že exportér musí mít vůči importérovi důvěru. Jinak se doporučuje neodvolatelný akreditiv, nejlépe i potvrzený. Důležité je aby exportéři důkladně četli text akreditivu.

Odvolatelný akreditiv se v praxi mezinárodního obchodního styku používá zřídka.

6.2. Neodvolatelný akreditiv

Je rozšířenou formou. Otvírající banka se neodvolatelně zavazuje, že splní svoje závazky, když beneficiet splní podmínky akreditivu.

Jednotná pravidla a zvyklosti pro DA / JPZDA/ říkají přesně, že banka má plnit podle podmínek akreditivu, a to buď zaplatit, akceptovat směnky vystavené beneficietem anebo zaplatit bez postihu výstavce anebo majitele traty (= cizí směnka – já trasant vystavím – trasát bude platit, akceptovat), vystavené beneficietem. Tyto závazky se nemůžou zrušit bez souhlasu vystavující banky, beneficianta a případně i potvrzující banky.

6.3. Neodvolatelný nepotvrzený akreditiv

Může být beneficietovi avizovaný prostřednictvím jiné banky (oznamující) bez závazku pro tuto banku. Ona však musí pečlivě zkontrolovat pravost tohoto akreditivu. Při těchto nepotvrzených akreditivech je pro beneficianta důležité, kde je pro něj akreditiv použitelný a splatný. Když totiž akreditiv nepotvrdila i druhá banka v zemi exportéra, potom je tento splatný a smluvní vztah existuje jen mezi beneficietem a otvírající bankou. Je tu potom riziko Delkledere (z nezaplacení), politické i transferové. Když je akreditiv splatný v zahraniční bance přistupuje i riziko ztráty dokumentů při přepravě poštou – beneficiet exportér musí tyto dokumenty bance doručit. Je lepší když otvírající banka pověří korespondenční banku, aby místo ní zkontrolovala a přebrala dokumenty a vyplatila je.

6.4. Neodvolatelný potvrzený akreditiv

Když druhá banka na požádání první potvrdí neodvolatelný akreditiv, potom musí vyplatit dokumenty předložené beneficietem podle podmínek akreditivu i kdyby jí první banka neposkytla krytí za vykonanou platbu. Pro exportéra je důležité, aby akreditiv potvrdila dobrá domácí banka, tím jsou jeho rizika odstraněná. V případě sporu se používá právo v místě potvrzující banky.

Banka je při NPDA zpravidla ochotná úvěrovat exportéra – diskontace. Potvrzení akreditivu by měl exp. s domácí bankou ještě před obchodem konzultovat; ta ho potvrdí, když ho vystavila důvěryhodná, bonitní, zahraniční banka. Neodvolatelný akreditiv nemá možnost

otvírající banka odvolat, zrušit nebo měnit jeho podmínky bez souhlasu všech zúčastněných stran.

6.5. Akreditivy podle způsobu placení

Všechny akreditivy musí uvádět jasně, jakou formou jsou použitelné.

- a) Akreditivy splatné „na viděnou“ - vyplacené po předložení a kontrole dokumentů,
- b) Akreditivy s odloženou splatností („Deferred payment“) - v přesně určený den; např. 30 dní po dodávce, 90 dní po předložení dokumentů.
- c) Akreditivy s akceptací - exportér vystaví směnku buď na banku – otvírající, potvrzující, jinou nebo na importéra při prezentaci dokumentů ji banka či importér akceptuje. Když akceptuje importér, banky za směnku ručí. Exportér ji může předložit k diskontu.
- d) Negociační akreditivy - Exportér mimo předepsaných dokumentů předloží bance i traty znící na banku či importéra. Banka je od exportéra odkoupí a zaplatí mu akreditivní částku, po odečtení úroků. Exp. má hned svoje peníze. Negociační akreditivy mohou být splatné buď v bance v zemi exp. anebo i v jiné, libovolné bance
Comercial Letter of Credit (C.L.C.) – obsahují závazek otvírající banky vůči negociační bance, která ještě v čase otvírání akreditivu nebyla známá.

7. Schéma otevření DA

